

УДК 811. 133. 1' 373. 45: 811. 111

ЗАПОЗИЧЕННЯ З РІЗНИХ МОВ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Галина Рабош

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Ukraine, тел. (032) 239-41-98,
e-mail: galina.rabosh 1@gmail.com*

Притаманні французькій мові запозичення з класичної латини та грецької мови. Характерною особливістю таких запозичень є поєднання коренів латинських та старогрецьких слів, що зумовило утворення слів-гібридів. Сьогодні особливого поширення набули запозичені англійські терміни, які, зазвичай, зазнали фонетичних змін під впливом французької мови. Найпоширеніші запозичення у фаховій лексиці.

Ключові слова: запозичення, лексика, гібрид, деривати.

Слова можуть народжуватися, зникати, потім знову з'являтися відповідно до нових реалій життя. Французькі слова, які не відповідають більше змінам у суспільному житті, зникають з ужитку, інші виникають чи їх запозичують, що пов'язано з новими потребами суспільства. Про це свідчать такі терміни: *joute*, *tournoi*, *astronef*. Іноземні слова запозичували у різні часи та епохи. За статистикою, французька мова налічує 270 запозичень з арабської, 300 – з іспанської, декілька десятків – з португальської мов; з італійської та з англійської, відповідно, 850 і 700 запозичень¹. Якщо арабські терміни запозичено в сфері точних наук, італійські – здебільшого у військовій галузі та в мистецтві, то англіцизми найчастіше поширені у сфері політики, економіки, фінансів, права, спорту. Інколи це відбувалося через призму інших мов, наприклад: арабські терміни потрапляли у французьку з голландської, англійської чи італійської.

Існують і внутрішньомовні запозичення, коли деякі терміни витісняють слова, які складають лексичний запас розмовної мови: слово *chef* у фінансовій та економічній, політичній сфері витіснило слово *tête*, що означало на початковій стадії існування цього слова “глиняний глечик”. Слова, вживання яких було надто важким чи які були омонімами з іншими словами, часто зникали з активного запасу мови. Так сталося і з дієсловом *ouïr*, яке у *futur simple* (майбутній час) мало форму *j'ouïrai*, що стало омонімом у розмовній мові

---

¹ *Mittérand Henri*. Langue française. Grammaire / *Mittérand H.*, *Pagès-Pindon J.*, *Schmitt R.* – Paris : Collection F.Nathan, 1983. – 239 с.

дієслова *avoir*. Отож дієслово *ouïr* з часом замінили на більш вживане сьогодні дієслово *entendre*, яке паралельно вживають з дієсловом *comprendre* у сучасній французькій мові². *Ouïr* можна простежити хіба що в деяких словосполученнях та в правовій лексиці, де його вжито як *ouïe* – заслуховування свідчень. Проте не тільки слова можуть зникати. У французькій мові цілі граматичні форми *l'imparfait du Subjonctif* та *le passé simple de l'Indicatif* зникли з розмовної мови та перейшли у сферу літературного, письмового стилю.

Запозичення з так званих мертвих мов – з народної, класичної латини та з грецької мови, перш ніж стати часткою словникового запасу французької мови, зазнали асиміляції через регіональні мови Франції: провансальську, норманську чи альзаську.

Проте чимало запозичень з латини зберегло свою первинну форму, наприклад: *omnibus*, *aquarum*. Такі запозичення мають найчастіше одне значення (моносемічні запозичення). Запозичення з народної латини найчастіше вживають у сфері побутової, запозичення з грецької мови стосуються сфери наукової чи технічної: *psychologie*, *dactylographie*, *téléphérique*. Запозичення з народної латини зазнавали орфографічних змін упродовж цілих століть і могли мати різні значення (явище полісемії): *digitum* lat. pop. *ditu* зазнав таких змін: *deto* – в III ст.; *deita* – VII ст.; *doi* – XII ст.; *doigt* – сучасне написання слова³. Латинська основа слова збереглася у написанні французького прикметника *digital(e)*, яке вживають у медичній та правовій лексиці: *les empruntes digitales* – відбитки пальців.

Сьогодні деякі латинські префікси є доволі продуктивними і функціонують як самостійні слова: *ultra*, *super*, *extra*. Або ж вони у поєднанні з французькими словами стають частиною складних слів, які доволі часто використовують у політичній, економічній галузі та іншій фаховій лексиці: *supranational* – наднаціональний; *superflu* – надмірний; *superficiel* – поверхневий; *superciment* – суперцемент; *surcharger* – запровадити великі податки; *ultra gauche* – ультра лівий; *ultra-rapide* – надшвидкісний; *extra-fin* – сухе шампанське; *ultra-petita* – присудження того, що не вимагалось.

Зазначимо, що у випадку із запозиченнями з латини та з грецької мови для французької мови характерними є слова-гібриди, які були відомі ще у XVIII ст. та які вважають штучними лексичними формами, котрі виникли на основі запозичень коренів з латинської та грецької мов чи французької мови: *sociologie* (*socio* лат; *logie* – грецьке); *télévision*; *radiographie*. Термін *bureaucratie* є гібридом, оскільки поєднав корінь французького *bourgé* (грошовитий, успішний) та грецьке слово *kratos* (влада). Це слово-гібрид зафіксоване французьким словником у XVIII ст. Такі явища характерні для сучасної французької мови, коли відбувається творення нових слів шляхом поєднання латинських та грецьких коренів: *opum*, *phon*, *drom*, *culture*, *cole*. Це також стало причиною

² *Mauffrey A. Grammaire française / Mauffrey A., Cohen I., Lilti A.-M. – Paris : Hachette Classiques., 1985. – 318 c.*

³ *Mauffrey A. Grammaire française / Mauffrey A., Cohen I., Lilti A.-M. – Paris : Hachette. Classiques, 1985. – 318 c.*

виникнення нових слів та цілих словосполучень. Латинський термін *reclame* давно з'явився у французькій мові та стосувався сфери театру, музики. З розвитком ЗМІ його вважають синонімом французького *publicité*. З часом це слово стало інтернаціональним.

Поєднання латинських та французьких коренів слів також спостерігаємо у французькій мові: (лат.) *arbor* + *arbre* = *arboriculture*; (лат.) *calor* + *chaleur* = *calorifère*; (лат.) *ferre* + *qui porte* = *mammifère*; (лат.) *omni* + *tout* = *omnivore*; (лат.) *cide* + *qui tue* = *insecticide*; (лат.) *fique* + *qui produit* = *frigorifique*. На основі грецьких запозичень виникли такі складні слова у французькій мові: грецьке слово *auto* + французьке словосполучення *de soi-même* = *automobile*; *bio* + *vie* = *biologie*; *dactylo* + *doigt* = *dactylographie*; *lâtre* + *qui adore* = *adolâtre*⁴. Такі терміни є доволі вживаними як в економічній, політичній термінології, так і в розмовній мові. До таких слів-гібридів можна зачислити поширені сьогодні слова: *hippomobile*, *polivalent*, *papivore*. Щодо терміна *papivore*, що не вважають насправді гібридом, хоча його перша частина *papier* походить від латинського *papyrus*, який означає тростину, з якої робили папір, латинська мова запозичила грецький термін *papyrus* для позначення терміна "справжній папір". Другий елемент цього слова *vore* запозичено з латинського дієслова *vorare*, що означає "їсти, поїдати". Сучасні французькі публіцисти використовують цей термін-гібрид з дещо pejorativним відтінком значення, коли йдеться про заможних людей, які є впливовими політиками та водночас власниками відомих газетних видань. Щодо кореня *pap*, то до недавніх часів він означав "глава" та стосувався римсько-католицької церкви. Корінь цього слова (від грецького *pappas* – батько) слугує складовою виникнення термінів: *papimane* і *papolâtre*, які використовують у французькій мові для вираження негативного ставлення до певної особи. Перший термін також використовують у протестанській церкві, другий – запроваджений ще Рабле в його творах. Не слід забувати і за інші деривати від цього терміна, а саме: *pareauté* – папство, *rapesse* – зірка, відома жінка. Ці слова несуть позитив, тоді як *papiste* – католик, папіст – уособлює зневажливе ставлення до певної особи чи висловлювання. Pejorativне значення цього слова зберегла і розмовна французька мова, яка створила свій варіант: *rapoter* (*rapotage*) означає пліткувати, вдаватися до різних вигадок, пліток. Отже, *rapivore* означає "той, хто з'їсть папу", тобто несе в собі підтекст негативу до певних фактів, подій чи людей. Отож ми можемо зробити висновок, що латинські та грецькі корені слів стали основою не тільки для утворення слів-гібридів, але й, зазнавши фонетичних змін, зумовили виникнення нових термінів як у публіцистичній термінології, так і в розмовній мові. Тут ми констатуємо позитивний чинник збагачення лексичного складу мови як такої, що реагує на потреби мови для вираження нових реалій життя.

⁴ *Mauffrey A. Grammaire française / Mauffrey A., Cohen I., Lilti A. M. – Paris : Hachette Classiques, 1983. – 318 с.*

Зазначимо, що французька мова зберегла вирази, крилаті вислови та юридичні формули з латині, які поширені саме в політичній, економічній та правовій сферах. При цьому перекладі можливі три варіанти: збереження їх написання в оригіналі; транскрипція *honoris causa* (гоноріс кауза), включаючи випадки словотворення⁵: *a priori* (апріорний); *à fortiori* – тим паче, до того ж.

Щодо іспанських запозичень, то слід зазначити, що їхня кількість незначна у французькій мовній лексиці. Перші іспанські запозичення простежуємо ще в XIII ст.: *tripe*, *basane*, *alambic*. Проте найбільша кількість запозичень з іспанської мови припадає на XVIII ст. Це, зазвичай, книжні запозичення або так звані екзотизми (*chocolat*, *cédille*, *matamore*). Відкриття Колумбом Америки зумовило запозичення назв екзотичних рослин та тварин, таких як: *sacao*, *tabac*, *caïman*, *sassafras* та інших. Саме тоді з'явилися запозичення з іспанської мови, які відтворюють побут, танці, музику, культуру Іспанії. До них можна зачислити такі запозичення: *junte*, *majorat*, *sieste*, *castagnette*, *cameriste*, *fandango*, *mantille*. Численні зміни в політичному житті Іспанії зумовили запозичення у французькій мові військових термінів *accastille*, *caboter*, *flotille*, *casque*, *adjutant*. Значна частина запозичень пов'язана з такою сферою життя, як кориди, які з'явилися у XVIII ст. Це такі запозичення: *banderillero*, *torero*, *corrida*, *movillero*, *novillada*. До запозичень з німецької мови належать такі: *vampire*, *buvouac*, *vasistas*.

Запозичення з італійської мови (*balcon*, *costume*, *colonnel*, *escarpin*) успішно функціонують у сучасній французькій мові. Інколи запозичення з італійської мови відбуваються на основі дослівного перекладу іноземного терміна: французьке словосполучення *fruit de mer* існує у формі кальки італійського виразу *frutti di mare* – дари моря. Італійський запозичений термін *via* як калька, зазнавши фонетичних змін (французьке *voie*), існує не тільки в прямому значенні: дорога, шлях, але й в переносному значенні: через, на шляху до. Сьогодні у французькій мові застосовують новостворені словосполучення *rays en voie de développement* – країни, що розвиваються. До речі, латинський термін *fructus* успішно функціонує у вигляді кальки у правовій, фінансовій, економічній французькій лексиці та означає право отримувати дохід зі своєї власності. Цей латинський корінь став основою виникнення слова *fruits*, яке окрім прямого значення, має і переносне – в економічній лексиці; його вживають у значенні: прибутки, вигода, користь, наслідки. А французький термін *fruitier(re)* – фруктовий сад – поширений у швейцарській французькій мові та у французькій мові на кордоні зі Швейцарією та означає сироварню, кооператив із сироваріння. Тут ми спостерігаємо своєрідну ланцюгову реакцію запозичень спочатку з латинської мови, а згодом – з італійської мови, яка спричинила появу нових термінів у французькій розмовній та фаховій лексиці.

Збагачення словникового запасу у французькій мові відбувається в результаті зміни значення слова та збільшення значень. Від багатозначності слова слід відрізняти широту значень слів. Численні французькі слова володіють

⁵ Гак В. Г. Теория и практика перевода. Французский язык / В. Г. Гак, Б. Б. Григорьев. – М.: Интердиалект, 2003. – 454 с.

широкою семантикою⁶, яка охоплює значення цілої низки українських термінів. У таких випадках слід конкретизувати значення слова при перекладі, тобто слід розуміти ситуацію та вдаватися до глибокого осмислення тексту. Іменники, значення яких зазнають переосмислення можна, поділити на: 1) слова, значення яких змінюється відповідно до вживання наступного компонента: *parapluie noir* – чорна завіса; *parapluie atomique* – атомна завіса; *sous parapluie onusien* – під захистом ООН; 2) слова, які зазнають переоцінки їхнього основного значення: *visa* – позначка на закордонному паспорті, яка дозволяє в'їзд, перебування чи проїзд через території відповідної держави; та як доповнене значення – повна свобода дій журналіста; *l'occultation* – завуальованість. Серед таких термінів найбільше політичної та економічної лексики: *perchoir* – насіст, як переосмислення, вживають у значенні – парламент; *seuil* – поріг, межа та в економіці його вживають у значенні планка, поріг: *seuil de pauvreté* – межа бідності; *seuil de rentabilité* – точка беззбитковості; нульовий цикл; *procédure* – повістка дня, судове засідання; 3) слова, які зазнали наукової оцінки: *flottement* – коливання, рух, балансування, перебої в русі, плавучість, коливання курсу валют; *classe* – клас, урок, кінець. У поєднанні з іншими словами такі терміни створюють цілі словосполучення, які вживають як в прямому, так і в переносному значенні. Наприклад термін *flot* – хвиля, море, потік – утворює словосполучення: *(re)mettre à flot*, що означає: вибратися зі складного становища, вибратися з боргів.

Отже, до активних явищ утворення нових значень слів можна зачислити переосмислення запозичених термінів. Цьому сприяв розвиток економіки торгівлі, фінансів. Італійський термін *soldo* – гроші, монета – зумовив до виникнення нових значень у французькій мові. Зокрема у бюджетній, економічній сферах *solde* означає не тільки грошове забезпечення, але й зарплата; в економіці *solde créditeur* вживають у значенні кредитне сальдо; *solde naturel* – приріст населення; *solde migratoire* – сальдо міграції; *solde de marchandises* – розпродаж знеціненого товару, *solde excédentaire* – позитивне сальдо торгового балансу. А дієслово *solder* – платити зарплату; *solder un compte* закрити рахунок, розрахуватися; *se solder avec* – зводиться до сальдо (рахунку), а французьке словосполучення *troupes soldées* – війська-найманці. Італійський термін *espansione* – поширення, експансія, виявлення почуттів – у французькій мові не тільки зберіг основні значення, але й додав чимало нових значень. В економічній термінології *expansion économique* вживають у значенні – економічний розквіт, ріст, пожвавлення, економічне піднесення. Такі запозичення є позитивними та свідчать про розвиток мови як живого організму, який реагує на зміни та потреби у суспільно-політичному житті країни.

У французькій мові фіксуємо найбільше запозичень з англійської мови. Серед 5% запозичень з іноземних мов 2, 5% припадає на англо-американські

---

⁶ Гак В. Г. Курс перевода. Французский язык / В. Г. Гак, Ю. М. Львин. – М. : Высш. шк., 1975. – 378 с.

запозичення. Зазначимо, що не кожне слово, яке з'являється у французьких текстах, є запозиченням. Якщо іноземне слово не стало загальноживаним та слугує тільки для позначення певних реалій чи для фіксації одиночного факту, його ще не вважають запозиченням. Це – так звані ксенізми⁷, тобто слова, запозичені з іноземних мов (*dim sum, foo young, kamikaze, kibboutz, lord, emir, igloo, shahidki, boevik*). Сфера вживання подібних слів є доволі обмеженою, оскільки вони слугують для позначення одиночних подій, фактів, явищ. Справжні запозичення – ті, які з часом формують активний словниковий запас мови-реципієнта. Такими є зокрема англіцизми *camping-car, jogging, walkman*, зафіксовані у словнику французької мови 1982 року (*Petit Larousse*). Ці запозичення стали основою дериватів та композитів відповідно до фонетичних та лексичних змін мови. Зокрема, на основі слів *reporter* виникло *reportage*; від *radar* з'явилося *radariste (affacturage)*, на основі *volley-ball* виникло *volleyeur*. Здебільшого запозичують англійські іменники (*un steak, des ships, un fast-food, un caddy*).

Іноземні запозичення, зазнавши фонетичних змін, зумовили виникнення термінів з новими значеннями, наприклад: *bouledogue, choucroute, échalote, raquebot, redingote, contrée*. Зазначимо, що прямі запозичення іноземного слова у французьку мову – явище рідкісне, оскільки найчастіше іноземні терміни з'являлися у французькій мові не тільки через запозичення з арабської, португальської, іспанської, італійської, голландської, англійської мов. Зазвичай, ці терміни зазнавали впливу регіональних мов – провансальської, альзаської чи норманської. Подібні запозичення доносять нам інформацію про досягнення науки і техніки, народження нових ідей, політичних течій, серйозних історичних змін епохи Відродження, наукових відкриттів у галузі фізики, медицини, математики та відкриттів Америки Колумбом, важливі процеси індустріалізації, починаючи з XVI – XVIII ст. Англійський термін *slogan* (у шотландській мові) прийшов у французьку мову з галльської мови та означав “заклик до війни”. У французькій мові це слово в результаті переосмислення отримало широке розповсюдження в політичній термінології і функціонує паралельно з французьким *mot d'ordre*.

Часто французька мова запозичує слово, яке є близьким за фонетичною структурою, проте надає цьому терміну нового значення. Французьке *réaliser* виникло на основі англіцизму *to realize*. Це – смислові запозичення⁸. Часто написання запозичень залишається незмінним відповідно до англійського варіанта. Проте трапляється, що запозичення під впливом фонетичних змін, які притаманні французькій мові, зазнали певних змін. Наприклад, англіцизм *beefsteak* призвів до орфографічних змін: *bifteck* чи *bifteque*; *affecter* – *affacturage*. Отже, специфіка англійських запозичень полягає в тому, що вони настільки асимілювалися французькою мовою, що самі слугують словотворчими

⁷ *Mittérand H. Langue française. Grammaire / Mittérand H., Pagès-Pindon J., Schmitt R. – Paris : Collection F. Nathan, 1983. – 238 с.*

⁸ *Mittérand H. Langue française. Grammaire / Mittérand H., Pagès-Pindon J., Schmitt R. – Paris : Collection F. Nathan, 1983. – 238 с.*

основами. Безперечно, це позитивний чинник розвитку мови і є підтвердженням продуктивності її розвитку.

До слів-гібридів з англійської мови, про які вже йшлося, можна зачислити також поєднання коренів англіцизмів та французьких слів, відоме у французькій мові як явище *le franglais*⁹ – поєднання французьких та англійських коренів слів в одному слові. Таке поєднання зайвий раз підтверджує схильність французів до вживання англійських термінів. Це явище простежується в економічній, політичній, фінансовій сферах. Таких слів доволі багато і в розмовній мові. До речі, подібне явище існує в англійській мові. Шляхом поєднання термінів *smoke* (дим, куріння, паління) та *fog* – туман, англійська мова отримала слово *smog* – токсичний туман, який несе в собі промислові випари газу. Загалом такі терміни є затребуваними в мові і несуть позитивне навантаження.

Одним зі словотвірних елементів у французькій мові є англійський суфікс – *ing-*, поширений у французькій фаховій мові. Його можна зустріти також і в розмовній мові, наприклад *choping, camping, caravaning, footing, parking, pressing*. До речі, термін *pressing* запозичено з французької мови, оскільки в англійській мові його досі не вживали. Англійські терміни з суфіксом *-ing-* є особливо вживаними в економічній, суспільно-політичній та фінансовій сферах, наприклад: *mailling, brainstorming, planning, sponsoring, lifting, crédit revolving*. Цей суфікс сприяв утворенню нових термінів на основі французьких лексичних одиниць. Такі терміни найпоширеніші в економічній, фінансовій, політичній сферах: *planning, marchandising, forfaiting*.

Щоб уникнути надмірного виникнення нових термінів на основі поєднання англіцизмів та коренів французьких слів, французькі лінгвісти радять вживати французькі слова. Наприклад, замість *caravaning* – *caravanage*; замість *forfaiting* – *forfait* чи французьке написання англіцизмів *bouldozeur, lea(i)deur*. Часто французька мова запозичує англіцизми, які у поєднанні з французькими словами утворюють цілі словосполучення. Вони існують паралельно з французькими еквівалентами: англіцизм *quia* став частиною французьких словосполучень *être à quia; mettre qn à quia*; французький варіант: *être à l'impasse*.

Оскільки французи більше схильні запозичувати терміни, які в англійській мові закінчуються на суфікси *ary, er* та *al*, французькі лінгвісти наголошують на стабільності вживання таких французьких суфіксів-еквівалентів: *aïre, eur, el*. Вони також зазначають, що в сучасній французькій мові відбувається процес релантизації мови під впливом англо-американських запозичень романського походження: *résidentiel, textuel*.

Безперечним чинником впливу на класичну французьку мову є канадська французька мова, яку вважають північно-західним діалектом французької мови. Цей діалект французької мови, в свою чергу, зазнає безпосереднього впливу американської англійської мови, оскільки Канада є найближчим сусідом США.

---

⁹ *Mauffrey A. Grammaire française / Mauffrey A., Cohen I., Lilti A. M. – Paris : Hachette, 1985. – 318 с.*

Наприклад, американізм *-star-*, який вживають у первинному значенні – зірка шоу-бізнесу, в результаті асиміляції зумовив виникнення нового терміна у канадській французькій мові: *starlette* – актриса, яка сходить на сходинку слави¹⁰. Проте не слід забувати і про французький варіант *étoile* – зірка (вживають до осіб, які продовжують блискучу кар'єру). Зазначимо, що суфікс *-ette-*, притаманний для канадського діалекту французької мови, також поширений у сучасній французькій мові. Французька мова запозичила деякі інші терміни канадської французької мови, наприклад: *désâmer* – 1) нівечити, нищити; 2) намагатися з усіх сил.

Отже, процеси впливу канадського діалекту французької мови також знайшли своє відображення у функціонуванні класичної французької мови і поповнили її словниковий запас. Необхідність називати нові поняття чи явища зумовили появу нових термінологічних комплексів: *grande bourgeoisie, intégration économique et politique, riche d'enseignements, saisie conservatoire*. Такі термінологічні комплекси в економічних та політичних науках пояснюють лінгвістичний та екстралінгвістичний чинник, коли існує невідповідність між необмеженими можливостями пізнання об'єктивної реальності та обмеженими мовними ресурсами, що є однією з причин виникнення словосполучень у будь-якій мові. Такі комплекси можуть містити вживання службового слова, тобто слова¹¹, яке не здатне виконувати номінативну функцію, а виражає стосунки між словами. Отож поширеними у французькій лексиці є як французькі, так і англійські словосполучення, які доволі часто вживають в економічній термінології (*business-game, crédibilité gap*); у побутовій сфері (*cowboy, curry, hold-up, roast-beef*), у суспільно-політичній мові (*cover-baby, chanter en play-back*). Окрему групу становлять запозичення складних слів, які можна поділити на підгрупи відповідно до їхнього структурного складу: а) іменникова частина словосполучення + прийменник (*stop-and-go, cash and carry*); б) іменник + іменник (*cash-flow, cover-baby*); в) дієслово + прийменник (*teach-in, sit-in*).

Запозичені англійські слова у французькій мові можна поділити на чотири групи:

слова, які вживають для визначення певних понять, які притаманні іноземній мові, з якої відбувається запозичення: *aid-man* – лікар під час війни у В'єтнамі; *western-spaghetti* – італійський бойовик на американський лад;

– слова, які зберегли первинне значення і розширили його: *staff* – 1) опора; 2) підтримка лідера партії;

– слова, які набули зовсім нових значень: *fad* – 1) каприз; 2) примхи моди;

– запозичені слова, які слугують для утворення нових понять: *cash-flow* – сидячий страйк; *black-out* – відсутність інформації¹².

10 *Berthier P. V. Le français écorché / P. V. Berthier, J. P. Colignon. – Paris. : Librairie classique E.Belin, 1987. – 363 с.*

11 *Пономаренко О. Д. Сучасна українська мова / Пономаренко О. Д. – К. : Либідь, 2001. – 398 с.*

12 *Гак В. Г. Теория и практика перевода Французский язык / В. Г. Гак, Б. Б. Григорьев. – М. : Интердиалект, 2003. – 454 с.*

Отже, словниковий запас французької мови поповнюється запозиченнями відповідно до нових реалій в економічному, суспільно-політичному житті суспільства. Проте функції деяких запозичень зводяться до дублювання вже існуючих термінів мови. Наприклад, слово *missile*, яке з'явилося 1950 року, вживають паралельно з давно існуючим терміном *fusée*. Сьогодні налічують 4–5% (60 000)¹³ запозичень стосовно французької лексики¹³.

Лексичні запозичення містять поєднання внутрішньомовленнєвих та зовнішніх лексичних запозичень. Оскільки калькування не завжди сприяє відтворенню іноземного оригіналу, французька мова потребує запозичень як в середині мови, так і від інших мов, вдаючись при цьому до так званої спеціалізації загальноновживаної термінології – чи то іноземної, чи власної. Це дало підстави французьким лінгвістам дійти висновку, що для французької мови характерним є сприйняття іноземних запозичень як сталих термінів, які часто не піддаються лексичному аналізу та які слугують для позначення певних явищ, змін у суспільно-політичному житті, економіці, науці, техніці.

Не слід забувати, що іноземні запозичення, окрім позитивного чинника несуть і певний негативний вплив, коли обмежуються можливості словотвору, нехтують власними словниковими елементами. Отож французькі лінгвісти намагаються призупинити так звану інвазію англіцизмів у французькій мові, хоча це не завжди вдається. Вже не один рік у цьому напрямі працює Французька академія, уклавши цілий перелік англо-американських запозичень, які необхідно, на їхню думку, замінити на французькі. Науковці вважають, що це даватиме змогу хоча б якоюсь мірою призупинити небажані запозичення, якими сьогодні перенасичена французька мова. Чимало французьких лінгвістів вболіває за очищення французької мови, вважаючи недоречним вживання англійських термінів, передусім у випадках, коли існує французький відповідник. Власне тому вони радять вживати англіцизми лише за необхідності в певному контексті чи в спеціалізованій термінології. Французькі лінгвісти П'єр Валентін Берте і Жан-П'єр Коліньон наводять перелік таких англіцизмів з їхніми англійськими синонімами, вживання яких недоречне, оскільки існують французькі еквіваленти. На їхню думку, англійські слова можна використовувати тільки при особливій на те потребі і в певному контексті. До цього списку увійшли такі терміни: *approach* – *perception, évaluation, approche*; *boat-people* – *réfugié de la mer*; *body-bulding* – *culture physique*; *boom* – *essor, expansion, rebond*; *brain-drain* – *fuite des cerveaux*; *briefing* – *réunion d'information* (вважають асимільованим терміном); *cash* – *comptant*; *dealer* – *revendeur de drogue*; *discount* – *remise, ristourne, rabais, escompte*; *establishment* – *les notables, les gens en place, la classe au pouvoir*; *go-beetween* – *intermédiaire*; *hobby* – *pass-temps*; *leader* – *chef, dirigeant, chef de file, guide*; *leasing* – *location-vente, location-bail*; *lobby* – *groupe de pression*; *night-club* – *boîte de nuit, cabaret*; *pipe-line* –

¹³ *Colpron Gilles. Dictionnaire des anglicismes / Gilles Colpron. – Montréal, 1982. – 458 с.*

oléoduc, gazoduc, conduite; planning – plan de travail; remake – nouvelle version, “seconde mouture”; score – résultat; shopping center – centre commercial; slogan – devise, formule, phase à effet; software – logiciel; sponsor – parrain, mécène, commanditaire; tax free shop – boutique hors taxes; vamp – femme fatale, frelaté; squeeze – être coincé; в переносному значенні: il a été squeeze (coincé) par les agents du fisc – його викрито за несплату податків; dealer – revendeur -ділер; marketing – mercatique; cash – comptant; cash-flow – marge brute d'autofinancement¹⁴.

Ще Постановою від 17 березня 1982 р. рекомендовано замінити деякі часто вживані іноземні слова на французькі: prêt-à-monter, gros-porteur, prêt-à-manger, autocaravan, voyageur. Постанова рекомендує вживати immeuble замість building; salle de séjour замість living-room; chalandage замість shopping; directeur замість manager.

Отже, факт власне запозичення іноземної термінології не слід перетворювати на свого роду бездумне вклинювання іноземних запозичень і вживати їх там, де це необхідно, тобто коли немає відповідника, – акцентують французькі науковці. Загалом французькі лінгвісти радять бути обачними та обережними у використанні англійських запозичень, вживання яких не завжди виправдане. Слід пам'ятати, що невдале використання англійських слів не завжди відповідає певному контексту та може виглядати доволі недоречно у французькій мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Berthier P. V. Le français écorché / P. V. Berthier, J. P. Colignon. – Paris : Librairie classique E. Belin, 1987. – 363 с.*
2. *Гак В. Г. Теория и практика перевода. Французский язык / В. Г. Гак, Б. Б. Григорьев. – М. : Интердиалект+, 2003. – 454 с.*
3. *Mauffrey A. Grammaire française / Mauffrey A., Cohen I., Lilti A. M. – Paris : Hachette Classiques, 1985. – 318 с.*
4. *Mittérand H. Langue française / Mittérand H., Pagès-Pindon J., Schmitt R. – Paris : Collection F.Nathan, 1983. – 238 с.*
5. *Пономаренко О. Д. Сучасна українська мова / О. Д. Пономаренко. – К. : Либідь, 2001. – 398 с.*

Стаття надійшла до редколегії 25.02.2011

Прийнята до друку 05.04.2011

BORROVINGS FROM DIFFERENT LANGUAGES IN THE FRENCH

Galina Rabosh

---

¹⁴ *Berthier P. V. Le français écorché / P.V. Berthier, J. P. Colignon. – Paris : Librairie classique Eugène Belin, 1987. – 363 с.*

*Ivan Franko National University of Lviv,
vul. Universytetska, 1, Iviv, 79000, Ukraine, tel. (032) 239-41-98,
e-mail: galina.rabosh 1@gmail.com*

Loanwords borrowed from classical Latin and Greek languages are inherent in French. Combination of roots of Latin and Greek words which caused formation of the so called “hybrid words” is typical. Terms borrowed from English which underwent phonetic changes under the influence of French language have become especially widespread now: Loanwords are widely spread in professional vocabulary.

Key words: borrowed, hybrid, combination.

ЗАИМСТВОВАНИЯ ИЗ РАЗНЫХ ЯЗЫКОВ ВО ФРАНЦУЗСКОМ ЯЗЫКЕ

Галина Рабош

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов 79000, Украина, тел. (032) 239-41-98,
e-mail: galina.rabosh 1@gmail.com*

Присущие французскому языку являются заимствования из классической латыни и древнегреческого языка. Характерной особенностью таких заимствований является сочетание латинских и греческих корней слов, что способствовало к образованию слов-гибридов. Сегодня особенно распространены заимствованные термины, которые подверглись фонетическим влияниям французского языка. Эти заимствования особенно распространены в профессиональной лексике французского языка.

Ключевые слова: заимствования, гибрид, комбинация.